

OLIMPIADA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ**Etapa națională****3 aprilie 2018****Clasa a IX-a**

- **Toate subiectele sunt obligatorii.**
- **Lucrările în care eseul/răspunsurile sunt precedate de titlu și/sau motto vor fi notate cu zero puncte.**
- **Timpul de lucru: trei ore.**
- **Total: 120 de puncte.**

Citește cu atenție textele de mai jos.**A.**

Urcând trecătoarea dintre Vârful cu Dor și Furnica înspre cealaltă parte a Bucegiului, coborâm la izvoarele Ialomiței, dintre care unul se ivește într-o uriașă peșteră de stalactite. La gura peșterii se află o mică mănăstire, așezată acolo încă din timpurile vechi-străvechi; se zice că peștera nu are fund și că un om intrat odinioară mai afund în ea, nu s-a mai întors la lumina zilei, nici până în ziua de azi.

Peștera aceasta era odată locuința unui vrăjitor înfricoșat despre care mergea vestea că fură fetele frumoase de la țarină, de la casa părintească, de lângă pristolul de cununie. Se luau toate fără niciun gând de împotrivire după dânsul, iar de văzut nu le mai vedea nimeni. Mulți voinici cutezători se prinseră să le scape, intraseră chiar, luându-și inima în dinți, ba îl chemaseră pe vrăjitor, strigând: „Bucure! Bucure!” – dar nici Bucur, nici vreuna dintre fecioare nu li se iveau în preajma vederii.

Era acum în Rucăr, satul frumos de la poalele Bucegiului, o fată frumoasă pe care o chema Ialomița și care se încumetase a zice că nu se va duce la chemarea vrăjitorului în orișice chip s-ar ivi el și cu orișice făgăduințe ar căuta s-o ademenească. „Chiar, zicea, dacă m-ar duce în peșteră, tot aș ieși de acolo.” Asta era o vorbă cutezată; bătrânii clătinau din cap, dădeau din umeri și ziceau în sine: numai dacă vine în adevăr odată, tot merge și ea din bună draga ei voie, cum s-au mai dus și toate celelalte.

Trecu un timp oarecare mai îndelungat, în care nimeni și nimeni nu se ivi ca să pună la încercare voinicia tinerei fete. Bucuria și hrana vederii le era tuturoara cu obraji ei rumeni, cu buzele ei fragede și răcoroase, cu părul ei roșatic ce îi cădea în unde mărunte, și cu marii ei ochi albaștri. Nasul îi era subțirel, nările străvezii și numai vârful lui era puțin, abia puțin adus cam îndrăzneț în sus, având și o gropiță deasupra, grumăjorii îi ieșeau albi ca spuma laptelui din cămașa bogat cusută cu flori, iar pletele de păr roșatic, care se furișau de prin coade și pe care nu era piepten să le stăpânească, îi cădeau cu îmbelșugare peste frunte, peste tâmpile și peste gât; când își despletea părul, era învelită ca într-o mantie țesută în fire de aur, din care, gătindu-se duminicile de horă, nu putea să vadă în mica ei oglindă nici a treia parte.

Era în sat unul care se lua mereu după dânsa, la puț, în țarină, la horă. Însă ea nici nu voia să știe de bietul Coman, deși era băiat curățel [...]. El avea pământuri frumoase și cai și vaci, bivolițe și oi și cojoc alb, cusut de minune cu flori, și o lungă zeghe albă, căptușită pe dinăuntru cu postav roșu și bogat împodobită pe dinafară. Multe fete se uitau lung în urma lui Coman, singură, Ialomița, nu. Gândul ei era la vrăjitorul Bucur, ce fel și ce chip voia să-l răpună și să le răzbune pe toate sărmanele de fete care au căzut în cursa lui.

Într-o duminică minunat de frumoasă, stând [...] jucătorii să mai răsufle o clipă, se auzi din apropierea lor un cântec de fluier așa de frumos, încât inimile întregii cete tinere se umplură de bucurie. Cuprinși de curiozitate, ei se întoarseră și văzură un păstor tânăr, rezemat de un copac, cu picioarele crucișate unul peste altul, așa de liniștit, ca și când ar fi stând de când lumea acolo, și totuși nimeni nu-l văzuse venind, nimeni nu-l cunoștea. Cânta, cânta mereu, ca și când ar fi singur el în lumea asta; o singură dată își ridică ochii și privi la Ialomița, care venise cu totul aproape de el și ascultă melodiile cerești [...] cu nările cuprinse de tremurare. Peste câțva timp se uită iar la ea și-apoi de a treia oară.

Carmen Sylva, Regina Elisabeta a României, *Peștera Ialomiței*, în volumul *Poveștile Peleşului* (1906)

B.

Se povestește că acela care stăpânește finalul istoriilor e o făptură cu trup de abur fierbinte, ochi azurii și aripi de noapte pe care bunicul îl numea îngerul poveștii. Și el hotărăște când unora dintre copii le arată mai devreme decât vârsta maturității cum stau lucrurile.

În zori, când Miruna deschise ochii ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, văzu pe bunicul aplecat deasupra ei și privind-o încruntat, cu fața aceea de care unii se speriau. Se încruntă și ea și-l întreabă:

— Acum ce s-a întâmplat, bunicule?

Atunci el se însenină, o cuprinse în brațe și râse. Apoi Miruna l-a întrebat:

— E adevărat că, pe când eu dormeam, dumneata ai stat de vorbă cu o făptură făcută din abur fierbinte și fum?

De atunci bunicul a început să se uite la Miruna cu alți ochi. Acum avusese confirmarea: ea poate citi visuri, în timp ce mie mi-a spus că nu pot citi nimic, nici măcar chipuri.

Adevărul e că pentru Niculae Berca nu erau zile mai îngrozitoare decât acelea care urmau plecărilor noastre, a mea și a Mirunei, de la Valea Rea. Și nu e doar faptul că nu-i plăcea să stea singur, pentru că nu era niciodată cu adevărat singur: o avea alături pe bunica, avea și alți nepoți. Dar era altceva. Pentru noi, el povestea. Ne arătase mie și Mirunei încăperea mică și friguroasă în care făcuse anii lui de școală, ne arătase livezile, pământul primit de noi – întreaga seminție – pentru că străbunicul se bătuse cu turcii la Rahova, ne arătase satul întreg cu toate legendele lui și abia atunci lucrurile întregi începuseră să se lege. O frumoasă poveste pentru noi, una care ne spunea cine suntem. Altminteri, când rămânea singur, pleca în grădină, acolo unde nu se mai auzea decât liniștea muntelui netulburată de nimic, și parcă vedea aievea o poveste dintre cele pe care le spunea el acum copiilor, dar al cărei personaj era chiar el. Cu chip schimbat, copil sau tânăr, bărbat în toată firea – dar o poveste care nu are mai multă greutate decât o nălucă, ca și cum un fir subțire de păianjen ar ține-o suspendată în eter, pentru că acum nu mai este, ci a rămas de mult în urmă. Nu putea rămâne tocmai el neschimbat, după aventura transformării lumii care nu mai este în poveste. [...] Așezat pe iarbă, singur, Niculae Berca își amintea primăverile copilăriei lui, când mama încondeia ouă cu desen în cale rătăcită, desen uitat astăzi, labirintice la chip și fragile la atingere, vedea iernile cu colinde, jocurile acelea fără de capăt și năstrușniciile pe care le fac toți copiii, vedea prima carte de povești pe care o deschisese vreodată și care i-a căzut în mână ferfenițită la ceva ani buni după ce începuse să citească ziarele, o carte în care era vorba despre califul Harun-al-Rașid și covoare zburătoare, ființe cu puteri magice închise în sticle subțiri, tipsii astrologice pe care numai de le atingi în treacăt te cuprinde pentru totdeauna uitarea, cavaleri îmbrăcați în armuri descântate, animale care pot vorbi și care pot vedea prin piatră. Lumea lui de povești, a copilului de demult, avea să i se pară mereu cea mai apropiată imagine pământească a raiului. Bunicul ne-a spus că fiecare om ajunge mai devreme sau mai târziu să privească lumea cu ochii poveștilor pe care le-a ascultat în copilărie, că sufletul nostru trece prin salba de înțelesuri și minunății pe care le ascultăm în a noastră îndepărtată primă vârstă și că apoi lumea întreagă e zidită pe tiparul acesta. Așa a plecat în lume Niculae Berca, în urmă cu tare mult timp, și așa supraviețuise el celor două războaie mondiale, pentru a ne spune nouă povești despre vremurile de altădată.

Bogdan Suceavă, *Miruna, o poveste* (2008)

Subiectul I

(30 de puncte)

Răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare dintre următoarele cerințe.

1. Ilustrează, cu câte un exemplu, o funcție a limbajului prezentă în fiecare dintre cele două texte. **6 puncte**
2. Explică rolul câmpului lexico-semantic al naturii în fragmentul din *Peștera Ialomiței* de Carmen Sylva. **6 puncte**
3. Evidențiază rolul a două procedee artistice utilizate în realizarea portretului fetei, în textul *Peștera Ialomiței* de Carmen Sylva. **6 puncte**
4. Comentează următoarea secvență din textul *Miruna, o poveste* de Bogdan Suceavă, evidențiind semnificația acesteia: „Lumea lui de povești, a copilului de demult, avea să i se pară mereu cea mai apropiată imagine pământească a raiului. Bunicul ne-a spus că fiecare om ajunge mai devreme sau mai târziu să privească lumea cu ochii poveștilor pe care le-a ascultat în copilărie, că sufletul nostru trece prin salba de înțelesuri și minunății pe care le ascultăm în a noastră îndepărtată primă vârstă și că apoi lumea întreagă e zidită pe tiparul acesta.” **6 puncte**
5. Susține-ți opinia despre modul în care imaginea poveștilor *despre vremurile de altădată* se reflectă în cele două texte. **6 puncte**

Notă! Niciun răspuns nu va depăși 100 de cuvinte.

Subiectul al II-lea (30 de puncte)

Imaginează-ți următoarea situație: ai decis să participi la un concurs de proză scurtă pentru elevi, care presupune redactarea unui text narativ de maximum 300 de cuvinte. Textul tău trebuie să înceapă cu următoarea secvență din fragmentul *Miruna, o poveste* de Bogdan Suceavă: „De atunci bunicul a început să se uite la Miruna cu alți ochi. Acum avusese confirmarea: ea poate citi visuri, în timp ce mie mi-a spus că nu pot citi nimic, nici măcar chipuri.”

Notă! Textul tău nu va avea titlu. Nu vei transcrie pe foaia de concurs fragmentul dat.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Scrie un eseu de 600-900 de cuvinte despre *relația dintre vârste și poveste*, pornind de la cele două texte citate și valorificând experiența ta culturală.

Notă! În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: *ipoteza*, constând în *formularea tezei/a punctului de vedere* cu privire la temă, *argumentația* (cu trei argumente/raționamente logice/exemple concrete etc.) și *concluzia/sinteza*.

Redactare (30 de puncte)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, lucrarea ta trebuie să aibă cel puțin 900 de cuvinte.

Pentru redactarea întregii lucrări, vei primi 30 de puncte (organizarea ideilor în scris – 6 puncte; abilități de analiză și de argumentare – 6 puncte; utilizarea limbii literare – 6 puncte; ortografia – 4 puncte; punctuația – 4 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 2 puncte, respectarea precizărilor privind numărul de cuvinte – 2 puncte).